PRVI MAJ 2013, IVARČKO JEZERO

Spoštovani!

.

Bili so časi, ko se je zdelo, da je praznovanje prvega maja nekako zastarelo, še več, imelo je predznak minulega obdobja in sistema. Vendar se v teku časa pogosto izkaže, da napredek s seboj ne prinaša tudi boljšega življenja za ljudi. Tudi v naši deželi, ki si je tako želela samostojnosti in lastne države, se včasih zdi, da smo zašli v slepo ulico, da je nekdanji federalni center moči zamenjal nek drug, še bolj odtujen center. Zdaj pogosto slišimo, da je potrebno uresničevati evropske direktive, a zdi se, da so včasih samo izgovor za našo lastno nesposobnost in neinventivnost, da ja bi našli svojega načina, prilagojenega našim razmeram. Naj bo kakorkoli, ankete kažejo, da le del Slovencev živi bolje ali enako kot nekdaj, kar seveda ni le krivda naših razmer, ampak tudi zrcalna slika svetovne krize, ki so jo začeli pogoltni bankirji in njihovi priskledniki onstran in tostran velike luže. Ko ljudje nimajo službe in se korak za korakom krči socialna država, praznovanje prvega maja ponovno dobiva smisel, saj z njim ozaveščamo to, da se moramo za pridobljene pravice aktivno zavzemati, pa tudi, da bi bilo dobro, če bi si pridobili nekaj novih. Ko gledamo nekatere delavce, najsi bodo zaposleni za nedoločen ali za določen čas ali pa jih najemajo po potrebi, se znova spomnimo pomena prvega maja, praznika, ki poudarja vrednost dela in dostojanstva tistih, ki ga opravljajo.

Naj se na kratko ozrem na to, kako je ta praznik nastal. Prvi zametki so bili v demonstracijah delavcev v Avstraliji in Kanadi, tradicija prvega maja kot mednarodnega praznika dela pa se začenja leta 1886 s Haymarketskim izgredom, ko je Federacija organiziranih obrti in delavskih zvez zahtevala več delavskih pravic, med njimi predvsem uzakonjen 8-urni delavnik. V podporo pritisku delavskih organizacij, da bi ta predpis stopil v veljavo s 1. majem tega leta, so se na ta dan v Chicagu organizirale trume delavcev in pričele splošno stavko. Po začetnem miru je pred policijsko četo eksplodirala bomba in ubila 8 policistov. Na to je policija odgovorila s streljanjem in ranjenih je bilo več deset ljudi, mnogo jih je umrlo. Kasneje je bila pravica do 8-urnega delavnika kljub vsemu uveljavljena, v spomin na tragičen dogodek pa so se odvili tudi veliki izgredi leta 1894 in 1919. Simboli, ki so se ustalili takrat za boj proletariata, so se ohranili do danes. Pri nas so se obogatili z nekaterimi narodnimi šegami, ki so med ljudmi že živele, in tako za 1. maj nosimo nageljne, postavljamo mlaje in zažigamo kresove. Državni praznik je pri nas uzakonjen že od leta 1948 in kot je videti, bo moral biti še dolgo: ne le kot spomin, ampak tudi kot opomin. Morda nam pove nekaj tudi to, da prav v ZDA, kjer je uradno nastal ta praznik, le-ta ni dela prost dan.

Menim, da gospodarskega položaja v naši državi in posebej na Koroškem ni treba na dolgo razčlenjevati, saj ga občutite na lastni koži, zato samo nekaj poudarkov. Vsak dan poslušamo o propadu podjetij, celo celih sektorjev, posebno gradbenega in lesnega. Mediji nas oskrbujejo z novicami o dolgotrajnih sojenjih tistih, ki so si tokove denarja speljali v svoj žep in najbrž spravili na tuje in pri tem čakamo, da bo

pravni sistem deloval učinkovito. Ves čas se povečuje delež slabih terjatev, mnogokrat smo dokapitalizirali z denarjem davkoplačevalcev banke, ki so v večinski lasti države.
Razmere na trgu dela kljub zmanjšanju števila brezposelnih oseb (kar je tudi delno posledica spremenjene zakonodaje) ostajajo slabe. Povprečna bruto plača se povečuje samo ponekod in država po navodilih evropskih institucij napoveduje ostre reze. Število delovno aktivnih se je po podatkih znova najbolj zmanjšalo v gradbeništvu, najbolj povečalo pa v javnem sektorju. Po podatkih zavoda za zaposlovanje je bilo konec januarja letos v primerjavi z januarjem lani za 7,2 odstotka več brezposelnih. Brezposelnih je bilo 124.258 ljudi. Kadar podatek govori o zmanjšanju tega števila, gre predvsem za brisanje brezposelnih iz evidenc in zaradi javnih del. Sprašujemo se, ali je to rešitev. Na Koroškem je stanje še slabše od slovenskega povprečja. Tranzicijske spremembe pa so se v brezposelnosti po regijah različno odrazile. Strukturne spremembe v gospodarstvu, ki jih je spremljala še gospodarska recesija, so najbolj prizadele regije z velikim deležem zaposlenih v industrijskem sektorju, predvsem v delovno intenzivnih panogah.

Veliko generacij se je borilo, da smo dobili lastno državo. Po samo dvajsetih letih pa nam z njo bolj slabo kaže. Naši voljeni vodilni politiki hodijo po svetu in razglašajo, da smo pred bankrotom. Ne bodimo naivni ! To ne počenjajo zaradi nas ali naših prihodnjih rodov, temveč zaradi lastnih koristi ! Tu se pa potem pojavijo tako imenovani špekulanti, ki komaj čakajo na takšne države. Če te niso ravno pred bankrotom toliko bolje, saj bodo z dragimi krediti in s kupovanjem podcenjenega državnega premoženja mastno zaslužili. Od česa in kako pa bodo v teh državicah živeli ljudje, jih enostavno ne briga, pravijo : » šparajo« naj bolj in več naj delajo.

Pred dvajsetimi letih si še v sanjah nismo mogli predstavljati, da bi več mesecev hodili na šiht brez, da bi dobili plače ali pa, da podjetja ne bi plačevala prispevkov. Kako se izpraznijo trezorji bank smo gledali zgolj v filmih. To, da bo v samostojni Sloveniji možno izprazniti trezorje vseh bank brez enega izstreljenega naboja, pa je bila že prava znanstvena fantastika. Ustanavljanje podjetij brez lastnega kapitala, pretakanje denarja z enega podjetja v drugega, ki nato pristane na enem izmed otokov v Karibskem morju, je tajkunski recept.

Kako se je to lahko zgodilo v tako kratkem času oziroma v vsega dvajsetih letih ? Imamo slabe zakone ? Imamo nesposobne organe pregona ? Imamo morda lena in nesposobna sodišča ? Seveda je tega vsega po malo, resnica pa je tudi, da nad vsem tem ni nobenega pravega nadzora. Prav to so si želeli tisti, ki so pred leti vodili akcijo za ukinitev Službe družbenega knjigovodstva (SDK), češ, da le – ta ovira » svobodno podjetništvo«. Danes se včasih kak politik spomni na to in predlaga uvedbo posebne finančne službe ali pa več usposobljenih inšpektorjev.

Vsak dan smo pred pritiskom medijev, ki kar tekmujejo s slabimi vestmi o nas. Pri tem nosi glavno zastavo kar naša nacionalna televizija, ki je pravo trobilo raznih mladih neoliberalcev. Vse vedo: kaj, kako, zakaj in kdaj; res pa je, da jih v nobenem podjetju, kljub njihovemu navideznemu velikemu znanju, ne morejo izrabiti.

Vse bolj pogosto slišimo, da Slovenija ni več pravna in socialna država. K razvoju

pravne in socialne države moramo prispevati vsi. Ko se nam zgodi krivica moramo, kljub dolgotrajnosti procesa, grožnjam in zastraševanju, vztrajati v dokazovanju svojega prav po pravni poti. PRIMER: več kot 6000 malih delničarjev na Ravnah, ki jih zastopa Družba pooblaščenka (D.P.R.), katere pobudnik za njeno ustanovitev je bil sindikat SKEI na tamkajšnji lokaciji, nam vliva optimizem. Vodstvo družbe je po sodni poti dokazalo, da so bili njeni delničarji s prodajo večinskega dela Slovenske industrije jekla oškodovani za velik denar. Ker je razsodba na drugi stopnji pravnomočna, je treba počakati le še na končanje revizije. Ta primer je zelo odmeven, saj bodo sodišča v primeru oškodovanih malih delničarjev mogla primerjati razsodbo v prid železarjev na Ravnah.

V kovinarskem sindikatu SKEI smo kljub vsemu optimisti, saj je v Sloveniji, tudi na Koroškem, veliko odličnih menedžerjev in dobrih lastnikov podjetij, ki skrbijo za dobro poslovanje podjetij in s tem za varnost zaposlenih, z investicijami pa povečujejo konkurenčnost izdelkov in varnost procesov.

Delo seveda ne pomeni samo rednega dohodka. Tisti, ki ostanejo brez njega, pa naj bodo to delavci v industriji ali kje drugje, zgubijo tudi dostojanstvo, zniža se njihova samopodoba in mnogokrat ostanejo brez socialnih stikov. Zato od nove vlade in poslancev v Državnem Zboru pričakujemo, da poskrbi za takšne razmere, da bodo ljudem omogočile delo. Ko sem pa že omenil naše poslance in naš Državni Zbor, ki bi ga lahko drugače poimenovali tudi »Hram sramote slovenskega naroda« pa samo to! Pred vsakimi volitvami jih je polna usta o socialni in pravni državi, da se jim gre samo za dobro slovenskega naroda, da se bodo borili za nova delovna mesta, za številne mlade, ki so brez dela in živijo pri starših, ker si ne morejo kupiti ali najeti stanovanja, za upokojence, ki se s tako nizkimi pokojninami komaj preživljajo itd. Ko pa so volitve končane pa se na vse obljubljeno takoj pozabi. Namesto obljubljenega pa smo tarča nenehnih reform, ki samo poslabšujejo ekonomski in socialni status vseh nas. Izjeme so samo poslanci in politiki.
Kdo na Slovenskem se razmeram, ki so nas iz najrazvitejše jugoslovanske republike spremenile v ubogo južnjaško državico Evrope, sploh lahko še upira? Kot vidimo zadnje čase, so to različne skupine državljanov, ki bi jih lahko imenovali nestrukturirana uporniška civilna družba, ki enostavno noče več starega načina, ko so bogati postajali še bogatejši in revni še revnejši, ko so tajkuni uničevali podjetja in kradli solidarnostno pomoč, ko je bila kraja tako rekoč moralno sprejemljiva. Vendar so organizirano – vsaj delno zaščito članov – zmožni samo sindikati. Pri tem vodita glavni boj največja sindikalna centrala v Sloveniji – ZSSS in v njej največji panožni sindikat SKEI. Gmotni in socialni položaj članov sindikata – zaposlenih, brezposelnih in upokojenih - morajo varovati vsi socialni partnerji – država, delodajalci in sindikati. Zato je ena od temeljnih nalog sindikata usklajevanje interesov članov z interesi delodajalcev in interesi države in sicer s sporazumevanjem in dogovarjanjem. Sindikati to nalogo uresničujejo kot socialni partner v ekonomsko socialnem svetu, saj je socialno partnerstvo najbolj demokratičen način usklajevanja interesov. Sindikati so namreč partner pri sklepanju socialnih sporazumov. Kadar dogovor ni mogoč, morajo sindikati s stavko na glas povedati, da so odpovedovanja

sicer mogoča, vendar ne smejo prizadeti samo najbolj občutljivih delov prebivalstva.

Morda bo kdo rekel, da imamo za zaščito posameznih panog gospodarstva in delavcev ter delavk v njih panožne zbornice: obrtno, zdravniško, kmetijsko … Vendar se skoraj vedno takrat, ko gre za pravice zaposlenih (ali najetih) delavcev, v obrambi ne pojavljajo ta združenja, ampak samo sindikati. Tudi zato je pomembno, da so složni, da rdeč nagelj na prsih članov pomeni: Bojte se nas, ko nas skušate oropati. Oropati dela, zaslužka, časa za malico, regresa, ponosa … Bojte se nas, če boste zavozili vse, kar zagotavlja varno prihodnost našim otrokom in nam človeka vredno delo in varno starost. Bojte se nas, ker se spominjamo Chicaga, Toronta, nemških mest, upora v Zasavju in še kje. Bojte se nas, če bomo morali Korošci iskati delo samo v Avstriji in Primorci samo v Italiji. Odhajajo ljudje, ki so najbolj pridnih rok in najbolj bistrih glav. Bo nam ostala samo zastrupljena zemlja, propadle kmetije, reveži, ki bodo hodili na Karitas in na Rdeči križ?

Da temu ne bi bilo tako, morajo sindikalisti in drugi še vedno prižigati kresove in postavljati mlaje.

Oton Župančič je za praznik dela leta 1910 prvič objavil svojo pesem Kovaška. V njej poje o delavcih in kmetih, mlinarjih, strojarjih, rudarjih, drvarjih, viničarjih ... Tudi kopače svinca omenja, pravi jim „ti, s svincem v pljučih“. Zato naj vam praznik dela voščim z mislijo iz te pesmi: „ Zato bomo mi kovači kovali, trdo kovali, tenko poslušali ...“

Živel 1. Maj